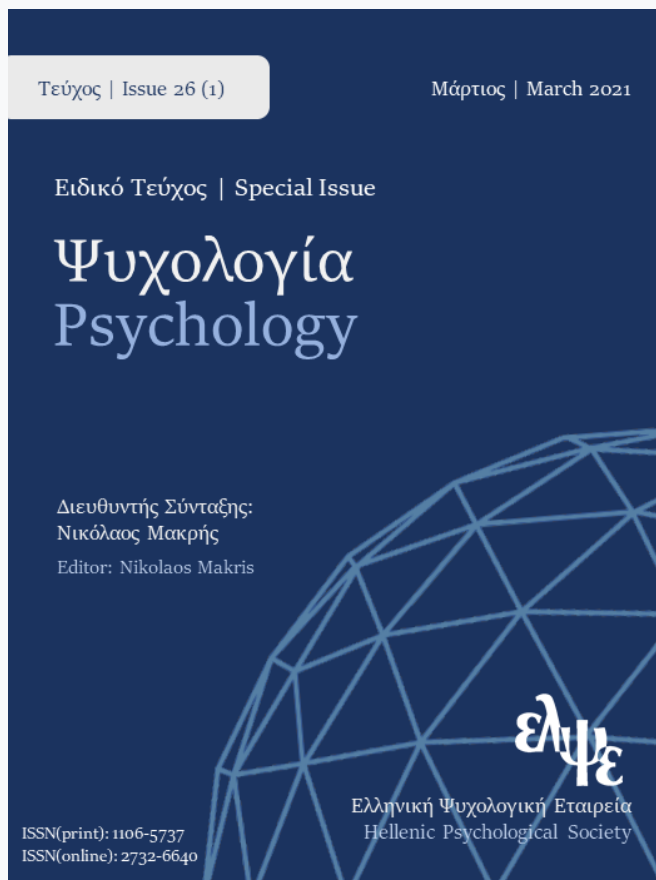

Psychology: the Journal of the Hellenic Psychological Society

Vol 26, No 1 (2021)

Special Issue: Developmental Psychology. Research, applications and implications

A short form of Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ-SF): testing its psychometric properties in young adults

Georgia Diamantopoulou, Maria Platsidou

doi: [10.12681/psy_hps.26231](https://doi.org/10.12681/psy_hps.26231)

Copyright © 2021, Γεωργία Διαμαντοπούλου, Μαρία Πλατσίδου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

To cite this article:

Diamantopoulou, G., & Platsidou, M. (2021). A short form of Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ-SF): testing its psychometric properties in young adults. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 26(1), 237–251. https://doi.org/10.12681/psy_hps.26231

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ | RESEARCH PAPER

Μια σύντομη εκδοχή του Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ-SF): έλεγχος των ψυχομετρικών χαρακτηριστικών σε νεαρούς/ές ενήλικες

Γεωργία ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ¹, Μαρία ΠΛΑΤΣΙΔΟΥ¹¹Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αυτοεκτίμηση
Διαμόρφωση ταυτότητας
EIPQ
Σύντομες κλίμακες
Φοιτητικός πληθυσμός

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες η ψυχολογική έρευνα φαίνεται να χαρακτηρίζεται από μια διαρκώς αυξανόμενη τάση για χρήση ερωτηματολογίων μικρής έκτασης. Στην παρούσα έρευνα, η οποία εστιάζεται στη μελέτη της προσωπικής ταυτότητας, πραγματοποιήθηκε η διαμόρφωση και ο έλεγχος του EIPQ-SF, μιας σύντομης εκδοχής του εργαλείου EIPQ για τη μέτρηση της ταυτότητας σύμφωνα με το μοντέλο καταστάσεων ταυτότητας του Marcia (κατακτημένη, δοτή, αναστολή/μορατόριουμ και σύγχυση). Τα δεδομένα προήλθαν από 210 φοιτητές/τριες ηλικίας 18-25 ετών. Για την εξαγωγή του EIPQ-SF πραγματοποιήθηκε αρχικά έλεγχος του περιεχομένου των δηλώσεων της πρωτότυπης κλίμακας και στη συνέχεια εφαρμόστηκε διερευνητική και επιβεβαιωτική ανάλυση παραγόντων. Αξιολογήσαμε την προβλεπτική εγκυρότητα του EIPQ-SF εξετάζοντας τα επίπεδα αυτοεκτίμησης συμμετεχόντων/ουσών με διαφορετικούς τύπους ταυτότητας. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το EIPQ-SF έχει καλή παραγοντική δομή και ικανοποιητική εγκυρότητα όπως και αξιοπιστία και ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μια κλίμακα μικρής έκτασης για τη διερεύνηση της ταυτότητας σε τυπικούς πληθυσμούς νεαρών ενηλίκων (φοιτητών/τριών). Τα πλεονεκτήματα, οι εφαρμογές αλλά και οι περιορισμοί του EIPQ-SF αναπτύσσονται διεξοδικά στη συζήτηση.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Γεωργία Διαμαντοπούλου
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Τμήμα Εκπαιδευτικής και
Κοινωνικής Πολιτικής,
Εγνατία 156, Θεσσαλονίκη
54636, Ελλάδα
Email: gdiam@uom.edu.gr

Η εξασφάλιση πλούτου δεδομένων σε σύντομο χρόνο και με μικρό κόστος υπήρξε διαχρονικά πλεονέκτημα της χρήσης των ερωτηματολογίων έναντι άλλων μεθόδων συλλογής δεδομένων, λόγου χάρη των συνεντεύξεων ή των μεθόδων παρατήρησης (Ackroyd & Hughes, 1981. Jones et al., 2013). Τα τελευταία μάλιστα χρόνια, λόγω και της διάδοσης των ερευνών που διεξάγονται ηλεκτρονικά (Gosling & Mason, 2015), παρατηρείται μια έντονη τάση για περαιτέρω μείωση του χρόνου και του κόστους συλλογής δεδομένων, τάση που αποτυπώνεται στην κατασκευή ερωτηματολογίων μικρής έκτασης ή/και στη σύντμηση υπάρχοντων εργαλείων (Kemper et al., 2019. Ziegler et al., 2014). Ωστόσο, η κατασκευή ή η εξαγωγή κλιμάκων μικρής έκτασης πρέπει να γίνεται με προσοχή, καθώς ο περιορισμός του αριθμού των δηλώσεων μπορεί να επιφέρει απώλειες ως προς την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των εργαλείων (Kemper et al., 2019. Ziegler et al., 2014).

Οι έρευνες για την ανάπτυξη της ταυτότητας, της συνεκτικής εικόνας του ατόμου για τον εαυτό του και των στοιχείων που προσδιορίζουν τα όρια μεταξύ του ίδιου και των άλλων (Erikson, 1968), δεν αποτελούν εξαίρεση στη διαφαινόμενη τάση για χορήγηση σύντομων ερωτηματολογίων (π.χ. Zimmermann et al., 2010). Μάλιστα, οι

ερευνητές του πεδίου φαίνεται να υιοθετούν όλο και πιο σύνθετη μεθοδολογία κάνοντας χρήση πολλαπλών ερευνητικών εργαλείων (π.χ. Galanaki & Leontopoulou, 2017). Έτσι, η δυνατότητα αξιοποίησης κλιμάκων για τη διαμόρφωση της ταυτότητας μικρής έκτασης αλλά με καλά ψυχομετρικά χαρακτηριστικά κρίνεται σημαντική και μπορεί να παράσχει στους ερευνητές του πεδίου σημαντικά οφέλη (Kemper et al., 2019. Ziegler et al., 2014). Στην παρούσα εργασία διαμορφώσαμε μια σύντομη εκδοχή ενός από τα πιο κλασικά εργαλεία για τη μέτρηση της ταυτότητας, του ερωτηματολογίου Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ, Balistreri et al., 1995), και ελέγξαμε τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της. Στις ενότητες που ακολουθούν γίνεται μια σύντομη αναφορά στα βασικά ζητήματα διαμόρφωσης της ταυτότητας, παρουσιάζεται η κλίμακα EIPQ, αναπτύσσονται διεξοδικά οι αδυναμίες και τα πλεονεκτήματα της κλίμακας καθώς και τα κύρια ευρήματα ερευνών που χρησιμοποίησαν το EIPQ. Τα στοιχεία αυτά συνιστούν τη θεωρητική θεμελίωση της παρούσας έρευνας και σκιαγραφούν τους λόγους και την αξία εξαγωγής μιας σύντομης εκδοχής του EIPQ.

Η διαμόρφωση της ταυτότητας: Από την ψυχοκοινωνική θεωρία του Erikson στους τύπους ταυτότητας του Marcia

Σύμφωνα με την ψυχοκοινωνική θεωρία του Erikson (1950, 1968), η ανάπτυξη του ατόμου είναι μια διά βίου διεργασία η οποία συντελείται σε οκτώ αναπτυξιακά στάδια-σταθμούς. Κάθε στάδιο ορίζεται από δύο αντίθετες μεταξύ τους εκβάσεις και συνιστά μια αναπτυξιακή κρίση την οποία το άτομο πρέπει να διαχειριστεί επιτυχώς. Η έκβαση καθορίζεται από αυτές τις αναπτυξιακές κρίσεις δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη μετάβαση στο επόμενο αναπτυξιακό στάδιο. Η *ταυτότητα του Εγώ* αφορά στην πυρηνική απάντηση του ατόμου στο ερώτημα «ποιος/α είμαι;» και συνιστά ίσως την πιο κεντρική έννοια της ψυχοκοινωνικής θεωρίας του Erikson (1968). Η διαμόρφωση της ταυτότητας τίθεται ως ο κυρίαρχος αναπτυξιακός στόχος για το διάστημα από την έναρξη της εφηβείας ως τα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής (Erikson, 1950, 1968. Motti-Stefanidi, 2015). Η αναπτυξιακή κρίση της περιόδου αυτής συνίσταται στο δίπολο Διαμόρφωσης ταυτότητας-Σύγχυσης ρόλου. Για τον Erikson (1968), το νεαρό άτομο, ερχόμενο αντιμέτωπο με τα ερωτήματα ποιος/α είναι και ποια η θέση του στον κόσμο, καλείται ουσιαστικά να δημιουργήσει μια γέφυρα μεταξύ αυτού που ήταν ως παιδί και αυτού που πρόκειται να γίνει στο μέλλον εισερχόμενο στον κόσμο των ενηλίκων.

Η απάντηση του ατόμου στην αναπτυξιακή κρίση αναφορικά με τη Διαμόρφωση ταυτότητας-Σύγχυση ρόλου είναι κομβικής σημασίας (Erikson, 1950, 1968). Η αποτυχία διαμόρφωσης μιας σταθερής προσωπικής ταυτότητας θέτει σε κίνδυνο την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και λειτουργικότητα του ατόμου μέσω της απουσίας υγιών διαπροσωπικών σχέσεων, της αποτυχίας διαμόρφωσης και επίτευξης κατάλληλων προσωπικών και επαγγελματικών στόχων, της ελλιπούς κοινωνικής ενσωμάτωσης και της βίωσης αισθήματος ματαιότητας (Erikson, 1968). Αντίθετα, η επιτυχής έκβαση αυτής της αναπτυξιακής κρίσης και η ανάπτυξη μιας υγιούς ταυτότητας λειτουργούν καθοριστικά στη μετάβαση του ατόμου στην ενήλικη ζωή (Erikson, 1950, 1968).

Το έργο του Erikson είναι σημείο αναφοράς για τους ερευνητές στο πεδίο της ταυτότητας (Schwartz, 2001). Η πιο σημαντική επέκταση της θεωρίας του Erikson έγινε από τον Marcia (1966, 1980) με τη διατύπωση του μοντέλου των τύπων ταυτότητας (Crocetti, 2017). Ο Marcia, εκκινώντας από την ψυχοκοινωνική θεωρία του Erikson, υποστήριξε ότι πρέπει, συμπληρωματικά του δίπολου Διαμόρφωσης ταυτότητας-Σύγχυσης ρόλου που διατύπωσε ο Erikson, να λάβουμε υπόψη κι άλλες καταστάσεις της ταυτότητας. Ο Marcia όρισε την προσωπική ταυτότητα ως τη συνισταμένη δύο βασικών διεργασιών, της *διερεύνησης* διαφορετικών εναλλακτικών ως προς τους ρόλους, τους στόχους, τις πεποιθήσεις κ.λπ. και της *δέσμευσης*, τελικά, σε κάποια από αυτές τις εναλλακτικές. Έκανε λόγο για *τέσσερις* τύπους/καταστάσεις ταυτότητας, που αντανακλούν τέσσερις διαφορετικούς συνδυασμούς παρουσίας ή απουσίας των διεργασιών της διερεύνησης και της δέσμευσης.

Ανάλογα με το αν και σε ποιον βαθμό το άτομο έχει εμπλακεί στη διερεύνηση εναλλακτικών και στη δημιουργία δεσμεύσεων ως προς τις αξίες, τους ρόλους, τους στόχους και το πλάνο ζωής του, κατατάσσεται σε έναν από τους τέσσερις τύπους ταυτότητας (*σύγχυση ταυτότητας, αναστολή ταυτότητας/μορατόριουμ, δοτή ταυτότητα, κατακτημένη ταυτότητα*). Όταν το άτομο δεν έχει εμπλακεί επαρκώς ούτε στη διεργασία της διερεύνησης ούτε στη

διεργασία της δέσμευσης, τότε βρίσκεται σε *σύγχυση ταυτότητας*. Στην περίπτωση της *δοτής ταυτότητας*, έχει επιτευχθεί δέσμευση σε μια ταυτότητα, η οποία όμως είναι περισσότερο αποτέλεσμα ταύτισης με τις επιθυμίες, λόγου χάρη, των γονέων ή/και των σημαντικών άλλων παρά ενεργού διερεύνησης. Αντίστροφα, όταν το άτομο βρίσκεται σε μια συνθήκη διαρκούς διερεύνησης χωρίς να καταφέρνει να δεσμευτεί σε μια σταθερή ταυτότητα, τότε γίνεται λόγος για την *αναστολή ταυτότητας* ή *μορατόριουμ*. Τέλος, στην περίπτωση της *κατεκτημένης ταυτότητας* το άτομο, ύστερα από ενεργό εμπλοκή στη διεργασία της διερεύνησης (εναλλακτικών ρόλων, αξιών, πεποιθήσεων κ.λπ.), επιτυγχάνει τη δέσμευση σε μια ταυτότητα. Ουσιαστικά, οι τέσσερις καταστάσεις ταυτότητας του μοντέλου του Marcia συνιστούν τέσσερις διαφορετικές απαντήσεις στην αναπτυξιακή κρίση της Διαμόρφωσης ταυτότητας-Σύγχυσης ρόλου που περιέγραψε ο Erikson (Crocetti, 2017).

Οι ερευνητές στο πεδίο της ταυτότητας έχουν επισταμένως ασχοληθεί με το μοντέλο του Marcia και τα χαρακτηριστικά των ατόμων με διαφορετικές καταστάσεις ταυτότητας. Τα άτομα με κατακτημένη και δοτή ταυτότητα συγκριτικά με τα άτομα με μορατόριουμ και σύγχυση ταυτότητας τείνουν να δηλώνουν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη ζωή (Schwartz et al., 2011), υψηλότερα επίπεδα ευζωίας (Berzonsky & Cieciuch, 2016) καθώς και μια συνολικά υψηλότερη ψυχοκοινωνική λειτουργικότητα (Hardy et al., 2013. Luyckx, Goossens, Soenens, & Beyers, 2006. Schwartz et al., 2011. Vleioras & Bosma, 2005). Συνολικά, η σύγχρονη έρευνα φαίνεται να υποστηρίζει τη θέση του Erikson για τον καθοριστικό ρόλο της διαμόρφωσης ισχυρών δεσμεύσεων και μιας θετικής ταυτότητας στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη και τη συνολική ευζωία των ατόμων (Waterman et al., 2013).

Το ερωτηματολόγιο Ego Identity Process Questionnaire: Αδυναμίες, πλεονεκτήματα και προοπτικές

Εκκινώντας από το μοντέλο ταυτότητας του Marcia (1966), οι Balistreri et al. (1995) κατασκεύασαν το EIPQ με στόχο να παράσχουν στους ερευνητές του πεδίου ένα εργαλείο για την ταυτότητα το οποίο (α) θα επιτρέπει τη συλλογή πλούτου δεδομένων άμεσα και χωρίς κόστος, (β) θα δίνει τη δυνατότητα διακριτής αξιολόγησης των διεργασιών της διερεύνησης και της δέσμευσης της ταυτότητας, (γ) θα επιτρέπει τα επίπεδα διερεύνησης και δέσμευσης να εκτιμώνται ως συνεχείς μεταβλητές και (δ) θα συλλαμβάνει τις διεργασίες διερεύνησης και δέσμευσης σε διαφορετικούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας (επαγγελματικά, πολιτικές πεποιθήσεις, θρησκευτικές πεποιθήσεις, αξίες, φιλικές σχέσεις, ερωτικές σχέσεις, έμφυλοι ρόλοι, οικογένεια). Πράγματι, οι Balistreri et al. με το EIPQ παρείχαν ένα εργαλείο το οποίο ήταν απαλλαγμένο από πολλές από τις αδυναμίες που χαρακτήριζαν τα πρωτόκολλα συνέντευξης καθώς και τις αυτοαναφορικές μετρήσεις του παρελθόντος για την ταυτότητα.

Το EIPQ στην πρωτότυπη εκδοχή του περιλαμβάνει 32 δηλώσεις οι οποίες, σύμφωνα με τους κατασκευαστές της κλίμακας (Balistreri et al., 1995), οργανώνονται σε δύο παράγοντες, με 16 δηλώσεις να αφορούν στη διάσταση της διερεύνησης και 16 στη διάσταση της δέσμευσης. Ωστόσο, μεταγενέστερες έρευνες με το EIPQ έδειξαν ότι το μοντέλο δύο παραγόντων που πρότειναν οι κατασκευαστές παρουσιάζει συχνά μη ικανοποιητική προσαρμογή στα δεδομένα (π.χ. Monacis et al., 2016. Zimmermann et al., 2010). Έτσι, σε αρκετές έρευνες που διεξάγονται με το EIPQ οι συγγραφείς χρειάζεται να αφαιρέσουν έναν μικρότερο (π.χ. Luyckx, Goossens, Soenens, & Beyers, 2006) ή μεγαλύτερο αριθμό δηλώσεων (π.χ. Γεωργαντή, 2009. Monacis et al., 2016. Zimmermann et al., 2010) προκειμένου να υποστηριχτεί το μοντέλο των δύο παραγόντων. Μάλιστα, η ασταθής παραγοντική δομή του EIPQ φαίνεται να είναι συνήθης στις έρευνες με εφήβους (π.χ. Γεωργαντή, 2009. Zimmermann et al., 2010). Ωστόσο, ακόμη και μετά την αφαίρεση των προβληματικών δηλώσεων, οι δείκτες αξιοπιστίας των παραγόντων είναι συχνά χαμηλοί (π.χ. Zimmermann et al., 2010). Αυτός ο αναγκαστικός περιορισμός των δηλώσεων και οι χαμηλοί δείκτες αξιοπιστίας φαίνεται ότι αποτρέπουν τους ερευνητές από το να εξετάζουν τα ζητήματα ταυτότητας σε διαφορετικούς τομείς ενδιαφέροντος, ακόμη κι όταν χρησιμοποιούν εργαλεία που δίνουν αυτή τη δυνατότητα όπως το EIPQ (Schwartz et al., 2015).

Τα παραπάνω στοιχεία αναφορικά με την ασταθή παραγοντική δομή του EIPQ στην πρωτότυπη εκδοχή των 32 δηλώσεων, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη τάση για χρήση ερωτηματολογίων μικρής έκτασης (Ziegler et al., 2014), μας οδήγησαν στον στόχο της παρούσας έρευνας, το να εξαγάγουμε και να ελέγξουμε τα ψυχομετρικά

χαρακτηριστικά μιας σύντομης εκδοχής του EIPQ. Στη διεθνή βιβλιογραφία συναντάμε πολλά διαφορετικά εργαλεία για τη μέτρηση της ταυτότητας και των διεργασιών ανάπτυξής της (π.χ. Utrecht Management of Identity Commitments Scale, U-MICS, των Crocetti et al., 2008. Dimensions of Identity Development Scale, DIDS, των Luycckx et al., 2008). Γιατί έχει σημασία, λοιπόν, να ασχοληθούμε με το EIPQ το οποίο έχει κατασκευαστεί τρεις δεκαετίες πριν και παρουσιάζει, όπως φαίνεται, κάποιες εγνωσμένες αδυναμίες; Ποια είναι τα πλεονεκτήματα του EIPQ που το καθιστούν, έστω υπό όρους, σημαντικό και χρήσιμο εργαλείο για τους ερευνητές στο πεδίο της ταυτότητας;

Το EIPQ είναι ένα από τα πιο δημοφιλή και συχνά χρησιμοποιούμενα εργαλεία στο πεδίο της ταυτότητας (Zimmerman et al., 2010). Είναι ενδεικτικό ότι το EIPQ έχει μεταφραστεί σε διάφορες γλώσσες όπως τα γερμανικά (Luycckx, Goossens, Beyers, & Soenens, 2006), τα γαλλικά (Zimmerman et al., 2010), τα ιταλικά (Monacis et al., 2016), τα τουρκικά (Morsünbül & Atak, 2013) και τα ελληνικά (Γεωργαντή, 2009. Χρυσαφούδη & Πλατσίδου, 2016). Επιπλέον, το EIPQ έχει χρησιμοποιηθεί σε έρευνες με εφήβους (π.χ. Γεωργαντή, 2009. Monacis et al., 2016. Zimmerman et al., 2010), νεαρούς/ές ενήλικες (π.χ. Luycckx, Goossens, Soenens, & Beyers, 2006. Monacis et al., 2016. Χρυσαφούδη & Πλατσίδου, 2016. Zimmerman et al., 2010) και άτομα μεγαλύτερης ηλικίας (π.χ. Anthis & LaVoie, 2006). Συνεπώς, για κάθε νέα ερευνητική προσπάθεια με το EIPQ οι ερευνητές έχουν διαθέσιμο έναν πλούτο δεδομένων από τη διεθνή βιβλιογραφία που τους επιτρέπει να ερμηνεύσουν πληρέστερα και σε μεγαλύτερο βάθος τα ευρήματα της δικής τους έρευνας και να τα εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αναφοράς. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι το EIPQ χρησιμοποιείται πολύ συχνά για τον έλεγχο της εγκυρότητας άλλων εργαλείων για την ταυτότητα (π.χ. Monacis et al., 2016).

Σημαντικό πλεονέκτημα του EIPQ σε σχέση με άλλα αυτοαναφορικά εργαλεία για την ταυτότητα είναι το εύρος των τομέων για τους οποίους εξετάζονται οι διεργασίες διερεύνησης και δέσμευσης. Μάλιστα, το πλήθος των τομέων που εξετάζονται με το EIPQ προσεγγίζει σε εύρος τους τομείς ενδιαφέροντος που καλύπτουν παραδοσιακά τα πρωτόκολλα συνέντευξης για την ταυτότητα (Balistreri et al., 1995. Waterman, 2015). Η εκτίμηση των διεργασιών της ταυτότητας σε πολλαπλούς τομείς ήταν και παραμένει όχι μόνο χρήσιμη αλλά και αναγκαία αν θέλουμε να συλλάβουμε την πολυπλοκότητα της ταυτότητας (Balistreri et al., 1995. Fadjukoff et al., 2016. Waterman, 2015).

Το EIPQ όπως και η πλειονότητα των σύγχρονων εργαλείων για την ταυτότητα (π.χ. DIDS των Luycckx et al., 2008, U-MICS των Crocetti et al., 2008) εκκινούν από το μοντέλο του Marcia. Ωστόσο, παρά την κοινή αυτή αφετηρία, το EIPQ είναι το μόνο εργαλείο που βρίσκεται σε πλήρη συμφωνία με το μοντέλο του Marcia και τις καταστάσεις ταυτότητας που προτείνει (Waterman, 2015). Τα μεταγενέστερα εργαλεία, ενώ παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τις διεργασίες της ταυτότητας, φαίνεται να χάνουν τη συσχέτιση με το μοντέλο του Marcia. Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται κατανοητό γιατί το EIPQ θεωρείται η προτιμότερη εναλλακτική όταν επιθυμούμε να κάνουμε συγκρίσεις μεταξύ των διαφορετικών τύπων ταυτότητας (Schwartz, 2004).

Συμπερασματικά, το EIPQ συγκεντρώνει όχι μόνο κάποια θετικά χαρακτηριστικά που συναντάμε σε αρκετά από τα σύγχρονα εργαλεία για την ταυτότητα (π.χ. μικρή έκταση, αντικειμενική μέτρηση διεργασιών διερεύνησης και δέσμευσης, ευκολία χορήγησης και βαθμολόγησης) αλλά και κάποια μοναδικά πλεονεκτήματα όπως είναι η ισχυρή θεωρητική θεμελίωση και η υψηλή συσχέτιση με το μοντέλο του Marcia, η πολλαπλότητα των τομέων στους οποίους εξετάζει τις διεργασίες της διερεύνησης και της δέσμευσης και η «καθαρότητα» των καταστάσεων ταυτότητας που μας επιτρέπει να συλλάβουμε εμπειρικά.

Ευρήματα από την εφαρμογή του EIPQ σε νεαρούς/ές ενήλικες

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το EIPQ έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως για την εκτίμηση των διεργασιών και των τύπων ταυτότητας σε διάφορους πληθυσμούς, μεταξύ αυτών και σε νεαρούς/ές ενήλικες. Σύμφωνα με τα σχετικά ευρήματα, οι διαστάσεις της διερεύνησης και της δέσμευσης είτε δεν συσχετίζονται (Zimmermann et al., 2010) είτε παρουσιάζουν αρνητική συσχέτιση (Χρυσαφούδη & Πλατσίδου, 2016). Για την εκτίμηση της προβλεπτικής εγκυρότητας του EIPQ έχει συχνότατα χρησιμοποιηθεί η αυτοεκτίμηση. Στην πλειονότητα των σχετικών ερευνών η αυτοεκτίμηση συνδέεται θετικά με τη διάσταση της δέσμευσης (Morsünbül & Atak, 2013. Χρυσαφούδη &

Πλατσίδου, 2016), ενώ με τη διάσταση της διερεύνησης είτε δεν έχει στατιστικά σημαντική σχέση (Χρυσάφουδη & Πλατσίδου, 2016. Zimmermann et al., 2010) είτε παρουσιάζει αρνητική σχέση (Morsünbül & Atak, 2013). Οι συμμετέχοντες/ουσες με καταστάσεις ταυτότητας που χαρακτηρίζονται από την επίτευξη δεσμεύσεων (κατακτημένη και δοτή) έχουν υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες που ανήκουν στους άλλους δύο τύπους ταυτότητας (Balistreri et al., 1995. Kroger & Marcia, 2011. Χρυσάφουδη & Πλατσίδου, 2016. Zimmermann et al., 2010).

Ως προς το φύλο, στην πλειονότητα των ερευνών δεν εντοπίστηκαν διαφοροποιήσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στις τέσσερις καταστάσεις ταυτότητας (Balistreri et al., 1995. Berman et al., 2011. Morsünbül & Atak, 2013). Οι διαφορές φύλου σε επιμέρους τομείς διαμόρφωσης της ταυτότητας υπήρξε ένα παραμελημένο πεδίο έρευνας μέχρι πρόσφατα (Schwartz et al., 2015). Ωστόσο, εμπειρικά δεδομένα υποστηρίζουν την ύπαρξη σημαντικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών, όταν το επίπεδο ανάλυσης δεν είναι η συνολική ταυτότητα αλλά τα επίπεδα διερεύνησης και δέσμευσης σε επιμέρους τομείς (π.χ. Fadjukoff et al., 2016. Pastorino et al., 1997).

Ερευνητικός στόχος και ερευνητικές υποθέσεις

Ο στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να εξαγάγουμε μια σύντομη εκδοχή του EIPQ (Balistreri et al., 1995) και να ελέγξουμε τα ψυχομετρικά χαρακτηριστικά της. Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώθηκαν οι εξής υποθέσεις:

- I. Η σύντομη εκδοχή του EIPQ (EIPQ-SF) θα επιτρέπει την εκτίμηση των διεργασιών διερεύνησης και δέσμευσης σε διαφορετικούς τομείς (Υπόθεση Ια) και θα διακρίνει τις τέσσερις καταστάσεις ταυτότητας (Υπόθεση Ιβ) σύμφωνα με το μοντέλο του Marcia (1966).
- II. Αναφορικά με τον έλεγχο της προβλεπτικής εγκυρότητας του EIPQ-SF, αναμένεται ότι η διαδικασία της δέσμευσης θα συσχετίζεται θετικά με την αυτοεκτίμηση ενώ η διαδικασία της διερεύνησης όχι (Υπόθεση ΙΙΑ), επίσης ότι οι συμμετέχοντες/ουσες με κατακτημένη και δοτή ταυτότητα θα έχουν υψηλότερη αυτοεκτίμηση από τα άτομα με μορατόριουμ ή/και σύγχυση ταυτότητας (Υπόθεση ΙΙβ).
- III. Τέλος, αναμένουμε ότι η κατανομή ανδρών και γυναικών στα τέσσερα είδη ταυτότητας θα είναι παρόμοια (Υπόθεση ΙΙΙΑ). Ωστόσο, αναμένεται μια διαφοροποίηση ανδρών-γυναικών ως προς τα επίπεδα διερεύνησης και δέσμευσης στους επιμέρους τομείς που εξετάζει το EIPQ (Υπόθεση ΙΙΙβ).

Μέθοδος

Δείγμα

Τα δεδομένα της έρευνας προήλθαν από 210 προπτυχιακούς/ές φοιτητές/ριες του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Σε ό,τι αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, πρόκειται για 115 γυναίκες (54,8%) και 95 άνδρες (45,2%) και η ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών κυμάνθηκε από 18 έως 25 ετών (Μ.Ο. = 20,10 έτη, Τ.Α. = 1,94).

Ερευνητικά εργαλεία

Για τη μέτρηση της προσωπικής ταυτότητας χρησιμοποιήθηκε το EIPQ όπως μεταφράστηκε στα ελληνικά από τις Χρυσάφουδη και Πλατσίδου (2016). Το EIPQ περιλαμβάνει 32 προτάσεις αυτοαναφορών, εκ των οποίων οι 16 αξιολογούν τη διάσταση της διερεύνησης (π.χ. «Έχω αξιολογήσει πολλούς ρόλους τους οποίους μπορώ να έχω στην οικογένειά μου») και οι υπόλοιπες 16 τη διάσταση της δέσμευσης (π.χ. «Έχω σταθερές απόψεις σχετικά με τον ρόλο μου μέσα στην οικογένεια»). Οι συμμετέχοντες/ουσες κλήθηκαν να απαντήσουν κατά πόσο ισχύει για τους/τις ίδιους/ες το περιεχόμενο κάθε δήλωσης σε μια κλίμακα Likert 6 βαθμών (όπου 1 = διαφωνώ απόλυτα και 6 = συμφωνώ απόλυτα).

Για τη μέτρηση της αυτοεκτίμησης χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Rosenberg's Self Esteem Scale (RSES, Rosenberg, 1965), η οποία μεταφράστηκε στα ελληνικά από τους Spanea et al. (2005). Περιλαμβάνει 10 δηλώσεις (π.χ. «Νιώθω ότι ως άνθρωπος διαθέτω αρκετά καλά χαρακτηριστικά»). Οι συμμετέχοντες/ουσες δήλωσαν κατά

πόσο ισχύει για τους/τις ίδιους/ες το περιεχόμενο κάθε πρότασης σε μια κλίμακα Likert 5 σημείων (όπου 1 = καθόλου/ποτέ και 5 = πάρα πολύ/πάντα).

Διαδικασία

Οι συμμετέχοντες/ουσες προσεγγίστηκαν στους χώρους του Πανεπιστημίου και συμπλήρωσαν εθελοντικά τα ερωτηματολόγια σε έντυπη μορφή.

Αποτελέσματα

Εξαγωγή του EIPQ-SF και έλεγχος της εσωτερικής δομής και αξιοπιστίας του

Από τις 32 δηλώσεις της πρωτότυπης κλίμακας επιλέχτηκαν αρχικά οι 20 δηλώσεις που είχαν θετική διατύπωση. Αυτό έγινε διότι σε κλίμακες που συνδυάζουν θετικές και αρνητικές δηλώσεις οι τελευταίες συχνά τείνουν (α) να έχουν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ τους και να οργανώνονται σε έναν κοινό παράγοντα ανεξάρτητα από το ουσιαστικό περιεχόμενό τους (Merritt, 2012. Vachon & Lynam, 2016) και (β) να παρουσιάζουν προβληματική συμπεριφορά ακόμη και μετά την αντιστροφή της βαθμολόγησής τους (van Sonderen et al., 2013. Vachon & Lynam, 2016). Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά στο EIPQ, διαπιστώθηκε ότι οι αρνητικές δηλώσεις τείνουν σε σημαντικό βαθμό να απορρίπτονται κατά την εφαρμογή της παραγοντικής ανάλυσης (Zimmermann et al., 2010). Κατ' εξαίρεση, στην αρχική εφαρμογή της ανάλυσης κύριων συνιστωσών συμπεριελήφθησαν και οι δύο αρνητικές δηλώσεις που εξέταζαν τη διάσταση της δέσμευσης στον τομέα των αξιών ελλείψει θετικών δηλώσεων στον τομέα αυτόν.

Στο σύνολο των 22 δηλώσεων που αποτέλεσαν την αρχική δεξαμενή δηλώσεων του EIPQ-SF εφαρμόστηκε ανάλυση κύριων συνιστωσών με ορθογώνια περιστροφή των αξόνων προκειμένου να καθοριστούν οι δηλώσεις εκείνες οι οποίες θα ήταν καταλληλότερες για το EIPQ-SF. Η πρώτη ανάλυση κύριων συνιστωσών εφαρμόστηκε χωρίς περιορισμούς ως προς τον αριθμό των εξαγόμενων παραγόντων και με όριο φόρτισης το $|0,40|$. Ο δείκτης Kaiser-Meyer-Olkin ήταν $0,738 (> 0,60, Kaiser, 1974)$ και ο δείκτης Bartlett's test of sphericity ήταν στατιστικά σημαντικός ($\chi^2(231) = 1099,442, p < 0,001$). Συνδυαστικά οι δύο δείκτες υποστήριξαν την καταλληλότητα των δεδομένων για την ανάλυση κύριων συνιστωσών. Η πρώτη αυτή ανάλυση έδωσε μια λύση έξι παραγόντων με ιδιοτιμές μεγαλύτερες του 1,0. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη ότι (α) οι δηλώσεις που οργανώθηκαν στον κάθε έναν από τους έξι παράγοντες δεν μπορούσαν να υποστηριχθούν θεωρητικά και δεν είχαν νόημα σε ψυχολογικούς όρους, (β) οι δύο πρώτοι από τους παράγοντες που εξήχθησαν είχαν σημαντικά υψηλότερες ιδιοτιμές (> 3) και (γ) το γράφημα κρημνού (scree plot) υποστήριξε μια λύση δύο παραγόντων, η ανάλυση κύριων συνιστωσών στις 22 δηλώσεις επαναλήφθηκε με αναγκαστική εξαγωγή δύο παραγόντων.

Κατά τη δεύτερη εφαρμογή της ανάλυσης κύριων συνιστωσών, ως όριο φόρτισης ορίστηκε και πάλι το $|0,40|$. Το μοντέλο δύο παραγόντων που εξήχθη εξηγούσε το 31,87% της συνολικής διακύμανσης. Στη συνέχεια, αφαιρέθηκαν τέσσερις δηλώσεις οι οποίες είτε είχαν φόρτιση μικρότερη από $|0,40|$ είτε φόρτιζαν και στους δύο παράγοντες ή, τέλος, φόρτιζαν σε λάθος παράγοντα σύμφωνα με τις θεωρητικές παραδοχές της κλίμακας. Επιπλέον, προκειμένου να υπάρχει πλήρης αντιστοιχία των εξεταζόμενων τομέων στις δύο διαστάσεις του EIPQ-SF, όπως ισχύει και στην πρωτότυπη κλίμακα, αφαιρέθηκαν όλες οι δηλώσεις που αφορούσαν στον τομέα των θρησκευτικών πεποιθήσεων και των πεποιθήσεων για τους έμφυλους ρόλους, καθώς στους δύο αυτούς τομείς είχαμε δήλωση μόνο για μία από τις διαστάσεις του EIPQ (δέσμευση ή διερεύνηση). Τέλος, στις περιπτώσεις όπου είχαμε περισσότερες από μία δηλώσεις διερεύνησης ή δέσμευσης για κάποιον από τους εξεταζόμενους τομείς επιλέχθηκε η δήλωση με την υψηλότερη φόρτιση.

Η παραπάνω διαδικασία κατέληξε στην αφαίρεση συνολικά 10 δηλώσεων από τις αρχικές 22 δηλώσεις και συνεπώς στην επιλογή 12 δηλώσεων που θα συνιστούσαν την τελική εκδοχή του EIPQ-SF (βλ. Πίνακα 1 πιο κάτω). Από τις 12 δηλώσεις οι έξι φόρτιζαν στον παράγοντα της διερεύνησης (μία δήλωση για κάθε έναν από τους ακόλουθους τομείς: επαγγελματικά, πολιτικές πεποιθήσεις, αξίες, φιλικές σχέσεις, ερωτικές σχέσεις, οικογένεια)

και οι άλλες έξι στον παράγοντα της δέσμησης στους αντίστοιχους έξι τομείς. Το τελικό μοντέλο δύο παραγόντων που εξήχθη εξηγούσε το 40,96% της συνολικής διακύμανσης.

Ακολούθησε Επιβεβαιωτική Ανάλυση Παραγόντων ώστε να εξεταστεί αν οι 12 δηλώσεις που επιλέχτηκαν για το EIPQ-SF υποστηρίζουν εμπειρικά το μοντέλο των δύο παραγόντων. Η ανάλυση εφαρμόστηκε στη μήτρα συνδιακυμάνσεων με τη μέθοδο της Μέγιστης Πιθανοφάνειας (Maximum Likelihood) και πραγματοποιήθηκε με το AMOS 22.0. Διαπιστώθηκε ότι το προτεινόμενο μοντέλο είχε καλή προσαρμογή στα δεδομένα, καθώς οι τιμές όλων των δεικτών ελέγχου προσαρμογής κυμάνθηκαν αρκετά πάνω από τα ελάχιστα αποδεκτά όρια ($\chi^2/df = 1,73$, CFI = 0,91, AGFI = 0,90, RMSEA = 0,06, SRMR = 0,059) (Awang, 2012. Hu & Bentler, 1999. Kline, 2006).

Αναφορικά με την εσωτερική συνοχή των δύο διαστάσεων, οι δείκτες Cronbach για τη διάσταση της διερεύνησης ήταν $\alpha = 0,73$ και για τη διάσταση της δέσμησης $\alpha = 0,67$ και αξιολογήθηκαν ως αποδεκτοί. Με βάση την παραγοντική δομή του EIPQ-SF, υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι των δύο διαστάσεων: 4,10 (T.A. = 0,84) για τη διάσταση της διερεύνησης και 4,24 (T.A. = 0,80) για τη διάσταση της δέσμησης. Στη συνέχεια, υπολογίστηκε η διάμεσος για καθεμιά από τις διαστάσεις (αντίστοιχα, $Mdn_{\text{Διερεύνησης}} = 4,17$ και $Mdn_{\text{Δέσμησης}} = 4,33$) και έγινε η κατανομή των συμμετεχόντων/ουσών στους τέσσερις τύπους ταυτότητας μέσω διαχωρισμού με βάση τη διάμεσο, όπως πρότειναν οι κατασκευαστές της κλίμακας (Balistreri et al., 1995). Συνολικά, τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνουν τις υποθέσεις Ια και Ιβ για τα δομικά χαρακτηριστικά του EIPQ-SF.

Οι τύποι ταυτότητας και οι διαστάσεις ταυτότητας σε σχέση με την αυτοεκτίμηση

Στη συνέχεια, ελέγξαμε την προβλεπτική εγκυρότητα του EIPQ-SF, εξετάζοντας τις διαστάσεις της διερεύνησης και της δέσμησης και τους τύπους (τις καταστάσεις) ταυτότητας σε σχέση με τα επίπεδα αυτοεκτίμησης. Τα αποτελέσματα των αναλύσεων συσχέτισης επιβεβαίωσαν την υπόθεση Ια, καθώς φάνηκε ότι η συσχέτιση της διερεύνησης με την αυτοεκτίμηση δεν ήταν στατιστικά σημαντική ($r(208) = 0,04$, $p = 0,590$), ενώ η συσχέτιση μεταξύ δέσμησης και αυτοεκτίμησης ήταν θετική και στατιστικά σημαντική ($r(208) = 0,33$, $p < 0,001$). Ακολούθως, τα αποτελέσματα της ανάλυσης διακύμανσης έδειξαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στα επίπεδα αυτοεκτίμησης μεταξύ των συμμετεχόντων/ουσών με διαφορετικούς τύπους ταυτότητας (βλ. Πίνακα 2). Σύμφωνα με τον post-hoc έλεγχο που διενεργήθηκε με το κριτήριο Tukey, οι συμμετέχοντες/ουσες με *κατακτημένη* και με *δοτή* ταυτότητα είχαν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες με *σύγχυση* ταυτότητας και με ταυτότητα *αναστολής*, γεγονός που επιβεβαιώνει την υπόθεση Ιβ.

Οι τύποι ταυτότητας και οι διαστάσεις ταυτότητας σε σχέση με το φύλο των συμμετεχόντων απόμων

Αρχικά, από τον έλεγχο χ^2 διαπιστώθηκε ότι η κατανομή ανδρών και γυναικών στους διαφορετικούς τύπους ταυτότητας ήταν παρόμοια [$\chi^2(3, 210) = 1,81$, $p = 0,774$], αποτέλεσμα που επιβεβαιώνει την υπόθεση ΙΙα. Στη συνέχεια, εξετάστηκε η τυχόν διαφοροποίηση της διερεύνησης και της δέσμησης στους έξι τομείς που αξιολογεί το EIPQ-SF (επαγγελματικά, πολιτικές πεποιθήσεις, αξίες, φιλικές σχέσεις, ερωτικές σχέσεις και οικογένεια) ως προς το φύλο των συμμετεχόντων. Ως προς τη διάσταση της διερεύνησης, διαπιστώθηκαν ορισμένες στατιστικά σημαντικές διαφορές, με τους άνδρες να αναφέρουν υψηλότερα επίπεδα διερεύνησης στις πολιτικές πεποιθήσεις [$t(208) = 3,02$, $p = 0,003$] και τις γυναίκες στις ερωτικές [$t(208) = -3,09$, $p = 0,002$] και φιλικές σχέσεις [$t(208) = -2,93$, $p = 0,004$]. Ως προς τη διάσταση της δέσμησης, βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στους εξής τομείς: επαγγελματικά [$t(208) = -2,44$, $p = 0,015$], πολιτικές πεποιθήσεις [$t(208) = -2,19$, $p = 0,030$] και οικογένεια [$t(208) = 2,13$, $p = 0,034$], με τις γυναίκες να αναφέρουν υψηλότερα επίπεδα δέσμησης. Συνολικά, τα παραπάνω ευρήματα επιβεβαιώνουν την υπόθεση ΙΙβ, αφού διαπιστώθηκαν διαφοροποιήσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στους επιμέρους τομείς που εξετάζει το EIPQ-SF.

Πίνακας 1

Αποτελέσματα της ανάλυσης κύριων συνιστωσών στο EIPQ-SF

Δηλώσεις του EIPQ-SF	Παράγοντας I Διερεύνηση	Παράγοντας II Δέσμευση
20. Έχω επανεξετάσει συστηματικά πολλές διαφορετικές αξίες, προκειμένου να βρω αυτές που είναι καλύτερες για μένα.	0,786	
24. Έχω αξιολογήσει πολλούς ρόλους τους οποίους μπορώ να έχω στην οικογένειά μου.	0,710	
18. Έχω προσπαθήσει να μάθω για διάφορα επαγγελματικά πεδία για να μάθω τι μου ταιριάζει περισσότερο.	0,672	
22. Έχω αναρωτηθεί για το τι τύπος συντρόφου μου ταιριάζει καλύτερα.	0,621	
27. Έχω βιώσει πολλές εμπειρίες που με έκαναν να αναθεωρήσω τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα ήθελα να έχουν οι φίλοι μου.	0,552	
10. Έχω εξετάσει διεξοδικά διάφορες πολιτικές απόψεις.	0,489	
8. Έχω σταθερές απόψεις σχετικά με τον ρόλο μου μέσα στην οικογένεια.		0,675
32. Οι πεποιθήσεις μου σχετικά με τις ερωτικές σχέσεις είναι πολύ σταθερές.		0,673
29. Δεν είμαι σίγουρος/η αν οι αξίες που έχω υιοθετήσει είναι σωστές για μένα.		0,599
2. Δεν περιμένω πως θα αλλάξω τις πολιτικές μου πεποιθήσεις και ιδέες.		0,594
5. Είμαι αρκετά σίγουρος/η για το τι είδους άνθρωποι θα ήθελα να είναι οι κολλητοί μου φίλοι.		0,568
1. Έχω οριστικά αποφασίσει ποιο επάγγελμα θέλω να ακολουθήσω.		0,500
Ιδιοτιμές	3,046	1,869
Ποσοστό εξηγούμενης διακύμανσης (%)	25,384	15,575

Σημείωση. Ο αύξων αριθμός των δηλώσεων αναφέρεται στην αρίθμηση της πρωτότυπης κλίμακας. Στη δήλωση 29 η βαθμολογία αντιστρέφεται.

Πίνακας 2

Αποτελέσματα της ανάλυσης διακύμανσης και του *post-hoc* ελέγχου για τους τέσσερις τύπους ταυτότητας

	Τύποι Ταυτότητας				<i>F</i> _(3, 206)	<i>η</i> ²
	Κατακτημένη M.O. (T.A.)	Αναστολή M.O. (T.A.)	Δοπή M.O. (T.A.)	Σύγχυση M.O. (T.A.)		
Αυτοεκτίμηση	3,81 (0,61) ^α	3,47 (0,76) ^β	3,88 (0,53) ^α	3,44 (0,52) ^β	7,50	0,10

Σημείωση. Οι διαφορετικοί δείκτες α, β είναι δηλωτικοί των στατιστικά σημαντικών διαφορών μεταξύ των αντίστοιχων καταστάσεων ταυτότητας. *p*_α και *p*_β < 0,05

Συζήτηση

Παραγοντική δομή, αξιοπιστία και εγκυρότητα του EIPQ-SF

Το EIPQ-SF απαρτίζεται από 12 δηλώσεις της πρωτότυπης εκδοχής της κλίμακας οι οποίες, όπως έδειξε η ανάλυση κύριων συνιστωσών, οργανώνονται σε δύο καλά ερμηνεύσιμους παράγοντες, όπου ο πρώτος περιλαμβάνει έξι δηλώσεις διερεύνησης και ο δεύτερος έξι δηλώσεις δέσμευσης. Τα αποτελέσματα της επιβεβαιωτικής ανάλυσης παραγόντων ενίσχυσαν την καλή ως προς την παραγοντική δομή εικόνα του EIPQ-SF. Η σύντομη εκδοχή του EIPQ-SF στα ελληνικά έχει προκύψει από ένα λεπτομερές και αυστηρό μεθοδολογικό πλάνο. Σε κάποιες εργασίες όπου χρησιμοποιείται το EIPQ οι συγγραφείς συχνά απλά αφαιρούν τις δηλώσεις που δεν έχουν ικανοποιητική «συμπεριφορά» χωρίς να αναφέρουν ποια διεργασία ή/και ποιον τομέα του EIPQ αφορούσαν οι δηλώσεις που αφαιρέθηκαν (π.χ. Monacis et al., 2016). Έτσι, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν διατηρείται η αντιστοιχία ή μη των τομέων αξιολόγησης στις διεργασίες της διερεύνησης και της δέσμευσης όπως ισχύει στην πρωτότυπη κλίμακα.

Ως προς το παραπάνω ζήτημα, σημαντική εξαίρεση αποτελεί η εργασία των Zimmerman et al. (2010), των οποίων η μεθοδολογία ακολουθήθηκε σε σημαντικό βαθμό στην παρούσα εργασία. Οι Zimmerman et al. παρουσίασαν αναλυτικά τις δηλώσεις που χρειάστηκε να αφαιρέσουν κατά την εξαγωγή της δικής τους συντομευμένης εκδοχής του EIPQ. Μάλιστα, επέδειξαν ειδική μέριμνα ώστε η σύντομη εκδοχή του EIPQ να περιλαμβάνει και τους οκτώ τομείς της πρωτότυπης κλίμακας. Έτσι, παρά το γεγονός ότι η δήλωση 12 φόρτιζε σε δύο παράγοντες και έπρεπε να αφαιρεθεί, οι συγγραφείς αποφάσισαν να τη διατηρήσουν ώστε να συμμετέχει και ο τομέας των αξιών στη σύντομη εκδοχή του EIPQ. Στην ίδια κατεύθυνση, στην παρούσα έρευνα παρουσιάσαμε αναλυτικά τη συλλογιστική για την εξαγωγή των δηλώσεων που θα συγκροτούσαν το EIPQ-SF. Επίσης, αξιοποιώντας το σχόλιο των Zimmerman et al. για το μεγάλο πλήθος των αρνητικών δηλώσεων που χρειάστηκε να αφαιρέσουν κατά τον έλεγχο του EIPQ (Zimmerman et al., 2010, σ. 176), στη δική μας εργασία επιλέξαμε εξ αρχής να δουλέψουμε μόνο με τις 20 δηλώσεις που είχαν θετική διατύπωση συν δύο μόλις δηλώσεις με αρνητική διατύπωση λόγω της έλλειψης θετικών δηλώσεων για τη διάσταση της δέσμευσης στον τομέα των αξιών. Έτσι, το EIPQ-SF στην τελική μορφή των 12 δηλώσεων περιλαμβάνει μόλις μία δήλωση με αρνητική διατύπωση.

Αναφορικά με τους δείκτες αξιοπιστίας του EIPQ-SF, ήταν σε ικανοποιητικό επίπεδο για τον παράγοντα της διερεύνησης ($\alpha = 0,73$) και σε αποδεκτό για τον παράγοντα της δέσμευσης ($\alpha = 0,67$). Δύο είναι οι λόγοι που μπορεί να ερμηνεύουν τη σχετικά χαμηλή αξιοπιστία του τελευταίου παράγοντα. Πρώτον, κάθε παράγοντας του EIPQ-SF συγκεντρώνει όλες τις δηλώσεις που αφορούν στους έξι τομείς ενδιαφέροντος, πράγμα που κάνει το περιεχόμενό του να είναι πολύ ετερογενές. Αυτή η ετερότητα φαίνεται να γίνεται περισσότερο φανερή στη διάσταση της δέσμευσης, που αναπτυξιακά είναι μια πιο δύσκολη διεργασία από αυτή της διερεύνησης. Δεύτερον, κάθε παράγοντας περιελάμβανε έξι δηλώσεις. Ο σχετικά μικρός αριθμός δηλώσεων των παραγόντων είναι πιθανό να συντελεί στη μείωση του δείκτη αξιοπιστίας τους (Iacobucci & Duhachek, 2003).

Ακόμη κι αν έχουμε επαρκείς ερμηνείες για τον σχετικά χαμηλό δείκτη αξιοπιστίας στη διάσταση της δέσμευσης, αυτό που είναι σημαντικότερο να απαντηθεί είναι το αν οι δείκτες αξιοπιστίας του EIPQ-SF υποστηρίζουν την αξία

αυτής της σύντομης εκδοχής του EIPQ. Από τα πρώτα στοιχεία, η εκτίμησή μας είναι ότι οι δείκτες αξιοπιστίας του EIPQ-SF, αν και όχι ιδανικοί, δικαιολογούν την εξαγωγή και χρήση αυτής της νέας κλίμακας. Η θέση μας αυτή απορρέει αρχικά από το γεγονός ότι η πρωτότυπη εκδοχή του EIPQ με τις 32 δηλώσεις δίνει συχνά αρκετά χαμηλούς δείκτες αξιοπιστίας (π.χ. Γεωργαντή, 2009. Zimmerman et al., 2010). Επιπλέον, τα διαθέσιμα στοιχεία καταδεικνύουν ότι και άλλες σύντομες εκδοχές του EIPQ λειτουργούν καλά παρότι έχουν χαμηλούς, και μάλιστα χαμηλότερους από τους δικούς μας, δείκτες αξιοπιστίας. Λόγου χάρη, το EIPQ-SF στα ιταλικά (Monacis et al., 2016), με συνολικά 14 δηλώσεις, έχει δείκτες αξιοπιστίας $\alpha = 0,60$ για τη διερεύνηση και $\alpha = 0,62$ για τη δέσμευση. Ομοίως, το EIPQ-SF των Zimmerman et al. (2010) στα γαλλικά έχει δείκτες αξιοπιστίας $\alpha = 0,62$ για τη διερεύνηση και $\alpha = 0,61$ για τη δέσμευση. Επιπλέον, έχει ενδιαφέρον να αναφερθεί ότι ακόμη και κάποιες εκτενείς εκδοχές του EIPQ με πολλαπλάσιο αριθμό δηλώσεων έχουν παρόμοιους δείκτες αξιοπιστίας. Λόγου χάρη, στην έρευνα των Luyckx, Goossens, Beyers και Soenens (2006, Study 1) ο δείκτης αξιοπιστίας για τις 15 δηλώσεις της δέσμευσης ήταν $\alpha = 0,70$ και για τις 13 δηλώσεις της διερεύνησης $\alpha = 0,72$. Αυτό που είναι βασικό να απαντηθεί είναι αν το EIPQ-SF στα ελληνικά, με δείκτες αξιοπιστίας $\alpha = 0,67$ και $\alpha = 0,73$, μας δίνει αποτελέσματα που μπορούμε να εμπιστευτούμε.

Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας, το EIPQ-SF μπορεί να διακρίνει επαρκώς τις τέσσερις καταστάσεις ταυτότητας του μοντέλου του Marcia. Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες με διαφορετικούς τύπους ταυτότητας διέφεραν ως προς τα επίπεδα της αυτοεκτίμησής τους με τον αναμενόμενο βάσει των ερευνητικών μας υποθέσεων τρόπο: Οι συμμετέχοντες/ουσες με κατακτημένη και δοτή ταυτότητα είχαν σημαντικά υψηλότερα επίπεδα αυτοεκτίμησης από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες με σύγχυση ή αναστολή ταυτότητας (Balistreri et al., 1995. Kroger & Marcia, 2011. Χρυσαφούδη & Πλατσίδου, 2016. Zimmermann et al., 2010).

Ομοίως, το EIPQ-SF έδωσε τα αναμενόμενα αποτελέσματα αναφορικά με το φύλο των συμμετεχόντων που ανήκαν στις τέσσερις καταστάσεις ταυτότητας καθώς και τον ρόλο του φύλου των συμμετεχόντων στις διεργασίες της ταυτότητας στους επιμέρους τομείς που εξετάζει το EIPQ-SF. Σε συμφωνία με τα ευρήματα αντίστοιχων ερευνών (Balistreri et al., 1995. Morsünbül & Atak, 2013), φάνηκε πως οι νεαροί/ές ενήλικες που ανήκαν σε διαφορετικούς τύπους ταυτότητας δεν διαφοροποιούνταν ως προς το φύλο. Ωστόσο, παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές στα επίπεδα διερεύνησης και δέσμευσης σε επιμέρους τομείς που εξετάζει το EIPQ-SF. Ειδικότερα, οι άνδρες είχαν υψηλότερη βαθμολογία στη διερεύνηση των πολιτικών πεποιθήσεων, ενώ οι γυναίκες σημείωσαν υψηλότερα επίπεδα διερεύνησης στις ερωτικές και φιλικές σχέσεις και, ως προς τη δέσμευση, υπερέιχαν στους εξής τομείς: επαγγελματικά, πολιτικές πεποιθήσεις και οικογένεια. Συνολικά, τα ευρήματα με το EIPQ-SF υποστηρίζουν την ύπαρξη σημαντικών διαφορών φύλου όταν εξετάζουμε τις διεργασίες της ταυτότητας σε επιμέρους τομείς (Fadjukoff et al., 2016. Pastorino et al., 1997) και αντανακλούν το προφίλ που παρουσιάζουν οι γυναίκες κατά την περίοδο της νεότητας σύμφωνα με το οποίο τείνουν να ωριμάζουν, βιολογικά και ψυχολογικά, νωρίτερα από τους άνδρες (Galanaki & Sideridis, 2019). Αξίζει να αναφερθεί ότι το EIPQ-SF εξήχθη από ένα δείγμα στο οποίο άνδρες και γυναίκες συμμετείχαν σε παρόμοια ποσοστά και σχεδόν ανάλογα με αυτά του γενικού πληθυσμού. Η συχνά παρατηρούμενη αριθμητική υπεροχή των γυναικών σε ανάλογες έρευνες (π.χ. Luyckx, Goossens, Soenens, & Beyers, 2006. Zimmerman et al., 2010) συχνά θέτει περιορισμούς ως προς την ερμηνεία των σχετικών ευρημάτων και τη δυνατότητα γενίκευσής τους.

Πλεονεκτήματα και εφαρμογές του EIPQ-SF

Το EIPQ-SF είναι ένα εργαλείο για την προσωπική ταυτότητα που διατηρεί τα πολλαπλά πλεονεκτήματα της πρωτότυπης κλίμακας όπως είναι η αντικειμενική μέτρηση των διεργασιών της ταυτότητας, η διακριτή αξιολόγηση της διερεύνησης και της δέσμευσης, η αξιολόγηση της ταυτότητας σε πολλαπλούς τομείς, η ευκολία χορήγησης και βαθμολόγησης όπως και το χαμηλό κόστος (Balistreri et al., 1995). Επιπλέον, ακολουθώντας την εντεινόμενη τάση στο πεδίο της ψυχολογικής έρευνας για χρήση σύντομων εργαλείων μέτρησης με καλά ψυχομετρικά χαρακτηριστικά (Kemper et al., 2019), το EIPQ-SF έχει μικρή έκταση και τα πρώτα στοιχεία υποστηρίζουν ότι συνιστά μια αξιόπιστη εναλλακτική για τη μέτρηση της ταυτότητας. Ένα ακόμη πλεονέκτημα του EIPQ-SF είναι ότι περιλαμβάνει μόλις μία

δήλωση με αρνητική διατύπωση (έναντι 12 δηλώσεων με αρνητική διατύπωση στην πρωτότυπη κλίμακα). Ο περιορισμός των δηλώσεων με αρνητική διατύπωση όχι μόνο συμβάλλει θετικά στην καλή «συμπεριφορά» του EIPQ-SF σε όρους, λόγου χάρη, παραγοντικής δομής και δεικτών αξιοπιστίας (Merritt, 2012. Vachon & Lynam, 2016. van Sonderen et al., 2013) αλλά το καθιστά ένα εργαλείο για την ταυτότητα που θα μπορούσε να χορηγηθεί σε άτομα μικρότερης ηλικίας ή/και άτομα με (ανα)γνωστικές δυσκολίες (Marsh, 1986). Το σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς οι συγκεκριμένοι πληθυσμοί έχουν διαχρονικά ειδικό ενδιαφέρον για τους ερευνητές της προσωπικής ταυτότητας (π.χ. Raburu, 2015. Warin, 2010).

Περιορισμοί και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Βασικό μειονέκτημα του EIPQ-SF, σε σχέση με την πρωτότυπη κλίμακα των 32 δηλώσεων, είναι ότι εξετάζει τις διαστάσεις της διερεύνησης και της δέσμευσης ταυτότητας σε έξι αντί για οκτώ τομείς. Οι τομείς των θρησκευτικών πεποιθήσεων και των έμφυλων ρόλων δεν κατέστη δυνατόν να ενταχθούν στο EIPQ-SF, καθώς με τη συμπερίληψή τους πλήττονταν οι καλοί στατιστικοί δείκτες που παρουσίαζε το μοντέλο των δύο παραγόντων χωρίς αυτούς τους τομείς. Διαφορετικοί λόγοι φαίνεται να ερμηνεύουν την απώλεια των δύο αυτών τομέων από το EIPQ-SF.

Η αποτυχία των δηλώσεων του θρησκευτικού τομέα να ενταχθούν (με στατιστικώς αποδεκτό τρόπο) στο EIPQ-SF πιθανώς συνδέεται με το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια πτώση του θρησκευτικού αισθήματος στους/τις νεαρούς/ές ενήλικες στην Ελλάδα (Galanaki & Leontopoulou, 2017. Galanaki & Sideridis, 2019) και διεθνώς (Uecker et al., 2007). Αυτή η πτώση του θρησκευτικού αισθήματος μπορεί να αντανακλάται σε μια έλλειψη ενδιαφέροντος, από μέρους των νεαρών ενηλίκων, για διερεύνηση των διαθέσιμων θρησκευτικών επιλογών και τη δέσμευση σε κάποιες από αυτές και να υπονομεύει έτσι την καλή στατιστική προσαρμογή των σχετικών δηλώσεων στο EIPQ-SF. Η απόρριψη του τομέα των έμφυλων ρόλων από το EIPQ-SF υποθέτουμε ότι έχει να κάνει με το περιεχόμενο των δηλώσεων που εξετάζουν τον τομέα αυτόν. Η αρχική δεξαμενή δηλώσεων για το EIPQ προήλθε από εργαλεία που είχαν κατασκευαστεί τη δεκαετία του 1980, λόγου χάρη το EOM-EIS (Grotevant & Adams, 1984). Σχεδόν τέσσερις δεκαετίες μετά, το περιεχόμενο των ίδιων δηλώσεων για τους έμφυλους ρόλους είναι μάλλον παρωχημένο. Στις μέρες μας ο τρόπος που προσεγγίζονται και γίνονται αντιληπτές οι έννοιες του φύλου και των έμφυλων ρόλων είναι αρκετά πιο σύνθετος σε σχέση με το παρελθόν (Menon, 2017).

Η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να εξετάσει τρόπους που θα μας επιτρέψουν να εντάξουμε στο EIPQ-SF τους τομείς των θρησκευτικών πεποιθήσεων και των έμφυλων ρόλων. Επιπλέον, είναι αναγκαίο το EIPQ-SF να ελεγχθεί και σε μη φοιτητικούς πληθυσμούς. Τέλος, θα ήταν χρήσιμο να συλλέξουμε στοιχεία αναφορικά με το EIPQ-SF και τη διερεύνηση της ταυτότητας σε σχέση και με άλλες ψυχολογικές μεταβλητές πέραν της αυτοεκτίμησης.

Συμπερασματικά, τα πρώτα στοιχεία υποστηρίζουν ότι το EIPQ-SF είναι ένα έγκυρο και αξιόπιστο εργαλείο μέτρησης της προσωπικής ταυτότητας σε τυπικούς πληθυσμούς νεαρών ενηλίκων και συνιστά ένα σημαντικό εφόδιο για όσους μελετούν τα ζητήματα ταυτότητας. Η πληρέστερη κατανόηση των νεαρών ενηλίκων ως προς τη διαμόρφωση της ταυτότητάς τους αλλά και ως προς το σύνολο των αναπτυξιακών και ψυχολογικών γνωρισμάτων τους (π.χ. Τάνταρος et al., 2018) μπορεί να βοηθήσει σημαντικά το έργο των εκπαιδευτικών (ιδίως στην τριτοβάθμια εκπαίδευση), των γονέων, των συμβούλων ψυχικής υγείας αλλά και των υπευθύνων για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών που απευθύνονται σε νεαρές ηλικίες. Πιστεύουμε ότι η παρούσα έρευνα, παρά τις όποιες αδυναμίες της, συμβάλλει στην επίτευξη αυτού του στόχου, παρέχοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη ένα νέο και αξιόπιστο εργαλείο για τη μέτρηση της προσωπικής ταυτότητας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Ackroyd, S., & Hughes, J. (1981). *Data collection in context*. Longman.
- Anthis, K., & La Voie, J. (2006). Readiness to change: A longitudinal study of changes in adult identity. *Journal of Research in Personality*, 40, 209–219. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2004.12.004>
- Awang, Z. (2012). *Structural equation modeling using AMOS graphic*. UiTM Press.

- Balistreri, E., Busch-Rossnagel, N. A., & Geisinger, K. F. (1995). Development and preliminary validation of the Ego Identity Process Questionnaire. *Journal of Adolescence*, 18, 179–190. <https://doi.org/10.1006/jado.1995.1012>
- Berman, S. L., Yu, Y., Schwartz, S., Teo, G., & Mochizuki, K. (2011). Identity exploration, commitment, and distress: A cross national investigation in China, Taiwan, Japan, and the United States. *Child and Youth Care Forum*, 40, 65–75. <https://doi.org/10.1007/s10566-010-9127-1>
- Berzonsky, M. D., & Cieciuch, J. (2016). Mediation role of identity commitment in relationships between identity processing style and psychological well-being. *Journal of Happiness Studies*, 17, 145–162. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9588-2>
- Γεωργαντή, Α. (2009). *Ανάπτυξη της ηθικότητας, διαμόρφωση της ταυτότητας και ανεξαρτητοποίηση από τους γονείς κατά την εφηβεία* [Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή]. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Crocetti, E. (2017). Identity formation in adolescence: The dynamic of forming and consolidating identity commitments. *Child Development Perspectives*, 11, 145–150. <https://doi.org/10.1111/cdep.12226>
- Crocetti, E., Rubini, M., & Meeus, W. (2008). Capturing the dynamics of identity formation in various ethnic groups: Development and validation of a three-dimensional model. *Journal of Adolescence*, 31, 207–222. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2007.09.002>
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. Norton.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton.
- Fadjukoff, P., Pulkkinen, L., Kokko, K. (2016). Identity formation in adulthood: A longitudinal study from age 27 to 50. *Identity*, 16, 8–23. <https://doi.org/10.1080/15283488.2015.1121820>
- Galanaki, E., & Leontopoulou, S. (2017). Criteria for the transition to adulthood, developmental features of emerging adulthood, and views of the future among Greek studying youth. *Europe's Journal of Psychology*, 13, 417–440. <https://doi.org/10.5964/ejop.v13i3.1327>
- Galanaki, E., & Sideridis, G. (2019). Dimensions of emerging adulthood, criteria for adulthood, and identity development in Greek studying youth: A person-centered approach. *Emerging Adulthood*, 7, 411–431. <https://doi.org/10.1177/2167696818777040>
- Gosling, S. D., & Mason, W. (2015). Internet research in psychology. *Annual Review of Psychology*, 66, 877–902. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015321>
- Grotevant, H. D., & Adams, G. R. (1984). Development of an objective measure to assess ego identity in adolescence: Validation and replication. *Journal of Youth and Adolescence*, 13, 419–438. <https://doi.org/10.1007/BF02088639>
- Hardy, S. A., Francis, S. W., Zamboanga, B. L., Kim, S. Y., Anderson, S. G., & Forthun, L. F. (2013). The roles of identity formation and moral identity in college student mental health, health risk behaviors, and psychological well-being. *Journal of Clinical Psychology*, 69, 364–382. <https://doi.org/10.1002/jclp.21913>
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Iacobucci, D., & Duhachek, A. (2003). Advancing alpha: Measuring reliability with confidence. *Journal of Consumer Psychology*, 13, 478–487. https://doi.org/10.1207/S15327663JCP1304_14
- Jones, T. L., Baxter, M. A., & Khanduja, V. (2013). A quick guide to survey research. *Annals of the Royal College of Surgeons of England*, 95, 5–7. <https://doi.org/10.1308/003588413X13511609956372>
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39, 31–36. <https://doi.org/10.1007/BF02291575>
- Kemper, C. J., Trapp, S., Kathmann, N., Samuel, D. B., & Ziegler, M. (2019). Short versus long scales in clinical assessment: Exploring the trade-off between resources saved and psychometric quality lost using two measures of obsessive-compulsive symptoms. *Assessment*, 26, 767–782. <https://doi.org/10.1177/1073191118810057>
- Kline, R. B. (2006). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd ed.). Guilford.
- Kroger, J., & Marcia, J. E. (2011). The identity statuses: Origins, meanings, and interpretations. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 31–54). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9_2
- Luyckx, K., Goossens, L., Beyers, W., & Soenens, B. (2006). The Ego Identity Process Questionnaire: Factor structure, reliability, and convergent validity in Dutch-speaking late adolescents. *Journal of Adolescence*, 29, 153–159. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.03.006>
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., & Beyers, W. (2006). Unpacking commitment and exploration: Validation of an integrative model of adolescent identity formation. *Journal of Adolescence*, 29, 361–378. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.03.008>

- Luyckx, K., Schwartz, S. J., Berzonsky, M. D., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I., & Goossens, L. (2008). Capturing ruminative exploration: Extending the four-dimensional model of identity formation in late adolescence. *Journal of Research in Personality*, 42, 58–82. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.04.004>
- Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5, 551–558. <https://doi.org/10.1037/h0023281>
- Marcia, J. E. (1980). Identity in adolescence. In J. Adelson (Ed.), *Handbook of adolescent psychology* (pp. 159–187). Wiley.
- Marsh, H. W. (1986). Global self-esteem: Its relation to specific facets of self-concept and their importance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, 1224–1236. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1224>
- Menon, M. (2017). Multidimensional gender identity and gender-typed relationship styles in adolescence. *Sex Roles*, 76, 579–591. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0589-y>
- Merritt, S. M. (2012). The two-factor solution to Allen and Meyer's (1990) Affective Commitment Scale: Effects of negatively worded items. *Journal of Business Psychology*, 27, 421–436. <https://doi.org/10.1007/s10869-011-9252-3>
- Monacis, L., de Palo, V., Sinatra, M., & Berzonsky, M. D. (2016). The Revised Identity Style Inventory: Factor structure and validity in Italian speaking students. *Frontiers in Psychology*, 7, 883. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00883>
- Morsünbül, Ü., & Atak, H. (2013). Validity and reliability study of the Turkish version of Ego Identity Process Questionnaire. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13, 2053–2058. <https://doi.org/10.12738/estp.2013.4.1623>
- Motti-Stefanidi, F. (2015). Identity development in the context of the risk and resilience framework. In K. C. McLean & M. Syed (Eds.), *The Oxford handbook of identity development* (pp. 472–489). Oxford University Press.
- Pastorino, E., Dunham, R. M., Kidwell, J. S., Bacho, R. A., & Lamborn, S. D. (1997). Domain-specific gender comparisons in identity development among college youth: Ideology and relationships. *Adolescence*, 32, 559–577.
- Raburu, P. A. (2015). The self-who am I?: Children's identity and development through early childhood education. *Journal of Educational and Social Research*, 5, 95–102. <https://doi.org/10.5901/jesr.2015.v5n1p95>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400876136>
- Schwartz, S. J. (2001). The evolution of Eriksonian and neo-Eriksonian identity theory and research: A review and integration. *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 1, 7–58. <https://doi.org/10.1207/S1532706XSCHWARTZ>
- Schwartz, S. J. (2004). Brief report: Construct validity of two identity status measures: The EIPQ and the EOM-EIS-II. *Journal of Adolescence*, 27, 477–483. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.03.005>
- Schwartz, S. J., Vignoles, V. L., & Luyckx, K. (2011). Epilogue: What's next for identity theory and research? In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 897–902). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9>
- Schwartz, S. J., Luyckx, K., & Crocetti, E. (2015). What have we learned since Schwartz (2001)?: A reappraisal of the field of identity development. In K. C. McLean & M. Syed (Eds.), *The Oxford handbook of identity development* (pp. 539–561). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199936564.013.028>
- Spanea, E., Anagnostopoulos, F., Kalatzi-Azizi, A., & Skarlos, D. (2005). Psychosocial adjustment of patients with breast cancer. *Hellenic Journal of Psychology*, 2, 159–182.
- Τάνταρος, Σ., Σπαντιδάκη-Κυριαζή, Φ., & Γράψας, Ε. (2018). Διερεύνηση των σχέσεων της διαμόρφωσης ταυτότητας και των συμπτωμάτων ψυχοπαθολογίας σε αναδυόμενους ενήλικες. *Ψυχολογία*, 23, 92–107.
- Uecker, J. E., Regnerus, M. D., & Vaaler, M. E. (2007). Losing my religion: The social sources of religious decline in early adulthood. *Social Forces*, 85, 1667–1692. <https://doi.org/10.1353/sof.2007.0083>
- Vachon, D. D., & Lynam, D. R. (2016). Fixing the problem with empathy: Development and validation of the affective and cognitive measure of empathy. *Assessment*, 23, 135–149. <https://doi.org/10.1177/1073191114567941>
- van Sonderen, E., Sanderman, R., & Coyne, J. C. (2013). Ineffectiveness of reverse wording of questionnaire items: Let's learn from cows in the rain. *PLoS ONE*, 8(7): e68967. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0068967>
- Vleioras, G., & Bosma, H. A. (2005). Are identity styles important for psychological well-being? *Journal of Adolescence*, 28, 397–409. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2004.09.001>
- Warin, J. (2010). *Stories of self: Tracking children's identity and wellbeing through school years*. Trentham Books.

- Waterman, A. S. (2015). What does it mean to engage in identity exploration and to hold identity commitments?: A methodological critique of multidimensional measures for the study of identity processes. *Identity, 15*, 309–349. <https://doi.org/10.1080/15283488.2015.1089403>
- Waterman, A. S., Schwartz, S. J., Hardy, S. A., Kim, S. Y., Lee, R. M., Armenta, B. E., Whitbourne, S. K., Zamboanga, B. L., Brown, E. J., Williams, M. K., & Agocha, V. B. (2013). Good choices, poor choices: Relationship between the quality of identity commitments and psychosocial functioning. *Emerging Adulthood, 1*, 163–174. <https://doi.org/10.1177/2167696813484004>
- Χρυσαφούδη, Α., & Πλατσίδου, Μ. (2016, 20-23 Οκτωβρίου). Προσαρμογή και εφαρμογή του *Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ)* στον ελληνικό φοιτητικό πληθυσμό. 50 Συνέδριο Αναπτυξιακής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας, Βόλος.
- Ziegler, M., Kemper, C. J., & Krueger, P. (2014). Short scales—Five misunderstandings and ways to overcome them. *Journal of Individual Differences, 35*, 185–189. <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000148>
- Zimmermann, G., Mantzouranis, G., & Biermann, E. (2010). Ego identity in adolescence: Preliminary validation of a French short-form of the EIPQ. *Revue Européenne de Psychologie Appliquée, 60*, 173–180. <https://doi.org/10.1016/j.erap.2010.01.001>

A short form of Ego Identity Process Questionnaire (EIPQ-SF): testing its psychometric properties in young adults

Georgia DIAMANTOPOULOU¹, Maria PLATSIDOU¹

¹Department of Educational and Social Policy, University of Macedonia

KEYWORDS

College students
EIPQ
Identity formation
Self-esteem
Short scales

ABSTRACT

In the last two decades, there has been a growing interest in short versions of questionnaires for measuring several psychological constructs. Focusing on identity development, in the present study, we extracted and tested the psychometric properties of the EIPQ-SF, a short version of the EIPQ scale for measuring identity according to Marcia's identity statuses (achieved, foreclosed, moratorium and diffused identity). The data of our study derived from a sample of 210 college students aged 18-23 years. For extracting the EIPQ-SF, we first tested the content of the items of the original EIPQ and then we performed exploratory and confirmatory factor analyses. We evaluated the predictive validity of the EIPQ-SF by comparing the levels of self-esteem among participants with achieved, foreclosed, moratorium and diffused identity. The results of our study indicate that EIPQ-SF has a good factor structure and adequate validity and reliability; therefore, it can be used as a short scale for measuring identity in typical samples of young adults (university students). The advantages, applications as well as the limitations of the EIPQ-SF are thoroughly discussed.

CORRESPONDENCE

Georgia Diamantopoulou
University of Macedonia
Department of Educational
and Social Policy, Egnatia str.
156, Thessaloniki, GR-54636,
Greece
Email: gdiam@uom.edu.gr